

- канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / А. Х. Курашинова. – Майкоп, 2007. – 27 с.
6. Осипова Е.К. Структура педагогического мышления учителя / Е. К. Осипова // Вопросы психологии. – 1987. – № 5. – С. 144–146.
7. Шаган В. С. Педагогическое сопровождение процесса развития методической компетентности преподавателя колледжа: автореф. дис.... канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / В. С. Шаган. – Ижевск, 2010. – 24 с.

ГЕНЕЗА ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Джурка Г.Ф. (м. Полтава, Україна)

Перехід України до високотехнологічного інформаційного суспільства зумовлює необхідність глибокого оновлення системи освіти, яка є основою розвитку країни, запорукою її майбутнього. У проєкті Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті наголошується, що стрижнем освіти має стати виховання особистості, здатної до творчої праці, самонавчання і професійного розвитку, мобільної в освоєнні та впровадженні новітніх наукомістких технологій. Одним з вирішальних чинників модернізації системи освіти є створення нового покоління засобів навчання, які поєднують досягнення сучасної педагогічної науки з потужними дидактичними можливостями інформаційних технологій.

Суспільство інформаційних технологій (постіндустріальне суспільство) зацікавлене в тому, щоб його громадяни були здатні самостійно активно діяти, приймати рішення, адаптуватися до умов життя, що постійно змінюються. Тобто, сучасна освіта вимагає змін у самій концепції навчання. Вищий навчальний заклад повинен створити умови для формування особистості, що володіє такими якостями:

- гнучко адаптується в життєвих ситуаціях, що змінюються, самостійно здобуває необхідні знання, вміло застосовує їх на практиці для розв'язання різноманітних проблем, щоб протягом усього життя мати можливість знайти в ньому своє місце;
- самостійно критично мислить, уміє побачити в реальному світі труднощі й шукає шляхи раціонального їх подолання, використовуючи сучасні технології; чітко усвідомлює, де і яким чином набуті нею знання можуть бути застосовані в оточуючій дійсності; здатна генерувати нові ідеї, творчо мислити;
- грамотно працює з інформацією (уміє збирати необхідні для дослідження певного питання факти, аналізувати їх, висувати гіпотези розв'язання проблеми, робити необхідні узагальнення, співставлення з аналогічними чи альтернативними варіантами розгляду, встановлювати статистичні закономірності, формулювати аргументовані висновки і на їх основі виявляти і розв'язувати нові проблеми);
- комунікабельна, контактна в різних соціальних групах, уміє працювати спільно в різних галузях, попереджуючи конфліктні ситуації чи вміло виходячи з них;
- самостійно працює над розвитком власних моральних якостей, інтелекту, культурного рівня.

Процес входження вищої педагогічної школи в європейський освітній простір на виконання вимог Болонського процесу потребує вдосконалення, а також серйозної переорієнтації комп'ютерно-інформаційної складової. Лавиноподібне зростання об'ємів інформації прийняло характер інформаційного вибуху в усіх сферах людської діяльності. Інформаційний вибух породив безліч про-

блем, найважливішою з яких є навчання. Особливий інтерес представляють питання, пов'язані з його автоматизацією, оскільки "ручні методи" без використання технічних засобів, давно вичерпали свої можливості. Найдоступнішою формою автоматизації навчання є застосування ЕОМ, тобто використання машинного часу для навчання і обробки результатів контролю знань учнів. Усе більше використання комп'ютерів дозволяє автоматизувати, а тим самим спростити ту складну процедуру, яку використовують учителі при створенні методичних посібників.

На разі найбільш раціональним засобом вирішення перелічених завдань є портальна технологія, що забезпечує розвиток єдиного інформаційного простору, дозволяючи організувати використання інформаційних ресурсів і управління інформаційними потоками вузу. Найважливішим напрямом розвитку єдиного освітнього інформаційного простору у вузі є використання інформаційних і телекомунікаційних технологій в навчальному процесі.

Систематизація і структуризація інформації дозволяє значно поліпшити доступ до освітніх інформаційних ресурсів. Створення інформаційно-освітніх порталів сприяє логічному впорядковуванню інформації, її систематизації і структуризації. У ряді робіт (М.В.Булгаков О.Г.Грідіна, А.Д.Іванніков, В.П.Кулагін, С.Л.Лобачев В.І.Солдаткін, А.Н.Тихонов) розглядаються науково-методичні основи проектування інформаційно-освітніх порталів. Проте методика використання інформаційних ресурсів і сервісів порталів за допомогою телекомунікаційної мережі доступу з позицій структуризації і систематизації інформації ще недостатньо розроблена. Метою впровадження освітніх порталів є організація освітніх програм в єдине інформаційно-освітнє середовище. В умовах Болонського процесу розробка такої системи дозволить підвищити якість і доступність освіти, вирішити складні задачі систематизації і структуризації навчальної інформації.

В Україні не розроблено програм зі створення впровадження та розвитку єдиного освітнього інформаційного середовища, плануються і виконуються лише фрагменти цілісної діяльності.

Змістовними недоліками (обмеженнями) більшості робіт зі створення єдиного освітнього середовища є наступні: слабкість аналітичної підготовки, неясність змістовних орієнтирів, безсистемність. Більшість робіт в області інформатизації освіти зорієнтовані не на досягнення нової якості освіти, а тільки на вкладення в обчислювальну техніку, перепідготовку та ін. У зв'язку з цим критерії успішності цих робіт формувались в термінах «вкладень», а не в термінах освітніх результатів. Тому фактично пропонувалося використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для виживання традиційних підходів і структур. Саме тому всі програми спочатку будувалися як сума таких компонентів, як матеріальна база, зміст, кадри і т.п. Це безумовно, важливі компоненти, але побудова програм на їх основі і приводить до орієнтації на «вкладення». Відзначимо, що світова практика показує, що є два типи змістовних орієнтирів робіт в області інформатизації. До першого типу орієнтирів відносять розширення доступності утворення за рахунок застосування ІКТ. Слід зауважити, що під цим розуміється не стільки розширення доступу студентів до засобів інформатизації, як забезпечення освіти впродовж усього життя.

До другого типу орієнтирів відносять зміну якості освіти: посилення ролі самостійного навчання, освоєння нових інформаційних технологій, використання додаткових освітніх ресурсів.

Для сучасної Європи характерними є потужні інтеграційні процеси, які охоплюють різні галузі суспільного життя окремих країн. Поряд із принциповими змінами соціально-економічного характеру спостерігаються тенденції формування загальноєвропейського освітнього простору. Суттєво зростають вимоги до кваліфікованого працівника, що викликано зміною структури економічних взаємовідносин і ринку праці. Відповідно зростають вимоги до якості освітніх

послуг, системи підготовки висококваліфікованих працівників та системи освіти в цілому. Одним з важливих завдань сучасного вищого навчального закладу є підготовка професіонала, мобільного на ринку праці, здатного до адаптації та якнайповнішої реалізації власного творчого потенціалу.

Важливим кроком до формування загальноєвропейського освітнього простору стала Болонська конвенція, яка започаткувала процес інтеграції освітніх систем європейських країн. Одним з етапів його реалізації є адаптація освітніх систем країн Європи до єдиного стандарту.

Оскільки наша країна є активним учасником загальноєвропейських процесів, актуальним є питання перспектив розвитку вітчизняної системи вищої освіти та її особливості в умовах реалізації положень Болонської декларації.

Особливості та перспективи входження України до єдиного європейського освітнього простору досліджувалися в наукових публікаціях і методичних виданнях. Стратегію участі країни в Болонському процесі окреслено в роботах [1-3]. Зокрема, визначено перспективи зближення освітніх систем європейських країн. Визначено головні принципи входження до європейського простору вищої освіти. Розроблено основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу[4].

З метою досягнення цілей загальноєвропейського освітнього простору Болонською декларацією заплановано:

1. Введення дворівневого навчання у вищих навчальних закладах. Перший рівень (цикл) має тривати 3-4-й роки і завершуватися отриманням студентами ступеня "бакалавр". Другий цикл тривалістю 1-2-а роки передбачає отримання ступеня "магістр". Також передбачено можливість отримання ступеня "доктор" після завершення другого циклу навчання. При цьому термін навчання (1 та 2-й цикли) триватиме 7-8-м років.
2. У системах вищої освіти країн – учасниць Болонської декларації планується запровадити технологію кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ЄКТАС). Передбачається введення уніфікованої системи обліку трудомісткості різних видів навчальної роботи студентів у кредитах.
3. Згідно з принципами Болонської конвенції контроль якості підготовки фахівців має здійснюватися, в першу чергу, шляхом об'єктивної оцінки професійних умінь відповідно до стандартів транснаціональної освіти.
4. Результатом процесів модифікації освітнього середовища має стати зростання професійної та соціальної мобільності випускників вищих навчальних закладів у межах Європи.
5. За рахунок уніфікації процесу підготовки фахівців академічні ступені та кваліфікаційні рівні будуть єдиними для європейських країн і, таким чином, значно спроститься працевлаштування випускників вищих навчальних закладів за межами своєї країни.
6. Із запровадженням нововведень передбачається зростання привабливості європейської освіти та інтересу до вищої освіти в цілому.

Особливістю пропонованої системи ЄКТАС є порівняння трудомісткості кредитів через індивідуальні досягнення студентами єдиних норм згідно з ЄКТАС на конкретних етапах виконання індивідуальних навчальних планів.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу розробляється як модель організації навчального процесу з поєднанням модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць – залікових кредитів. У її контексті під модулем розуміється задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується через ті чи інші форми навчального процесу. Одиницею виміру навчального навантаження, потрібного для опанування змістовних модулів за

даної організації підготовки фахівців, є заліковий кредит.

Основною метою запровадження кредитно-модульної системи організації навчання є забезпечення студентам можливості навчатися за індивідуальними варіативними частинами освітньо-професійної програми, орієнтованої на конкретні практичні вимоги замовника спеціаліста з тієї чи іншої галузі, а також впровадження та здібності студента; створення умов для стимулювання майбутніх фахівців, які здобувають вищу освіту, та заохочення їх до якісної освіти; надання студентам можливості отримувати професійні кваліфікації відповідно до вимог і потреб ринку праці.

Пріоритети розвитку розвитку вітчизняної освітньої галузі визначені Державною національною програмою "Освіта" ("Україна XXI століття"). Серед стратегічних завдань реформування освіти виділені: виведення освіти в Україні на рівень розвинутих країн світу шляхом реформування її концептуальних, структурних, організаційних засад, подолання монопольного становища держави в освітній галузі через створення на рівноправній основі недержавних навчально-виховних закладів, глибока демократизація закладів освіти, формування багатоваріантної інвестиційної політики в галузі освіти. Програма визначає основні шляхи реформування освіти: запровадження у навчально-виховний процес сучасних педагогічних технологій та науково-методичних досліджень, відхід від авторитарної педагогіки, підвищення професійного та загальнокультурного рівня педагогічних кадрів, формування нових економічних основ системи освіти, реорганізація існуючих і створення навчально-виховних закладів нового покоління, регіональних центрів та експериментальних майданчиків для відпрацювання та відбору ефективних педагогічних інновацій та освітніх модулів, демократизація, децентралізація системи управління освітою, створення регіональних систем управління навчально-виховними закладами. Досягти вищезазначених завдань в загальносуспільному масштабі ми не зможемо, якщо не досягнемо їх при підготовці вчителя.

Основними завданнями реформування вищої педагогічної школи в Україні є:

- забезпечення професійно-особистісного розвитку майбутнього педагога на засадах особистісної педагогіки;
- приведення змісту фундаментальної, психолого-педагогічної, методичної, інформаційно-технологічної, практичної та соціально-гуманітарної підготовки педагогічних працівників до вимог інформаційно-технологічного суспільства та змін, що відбулися в загальноосвітній середній освіті;
- модернізація освітньої діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах на основі використання новітніх педагогічних, інформаційних та комп'ютерних технологій і створення нового покоління засобів навчання;
- запровадження двоциклової підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра і магістра;
- вдосконалення системи відбору молоді на педагогічні спеціальності, розширення цільового прийому та запровадження підготовки вчителя на основі договорів;
- удосконалення мережі вищих навчальних закладів та закладів післядипломної педагогічної освіти з метою створення умов для безперервної освіти педагогічних працівників.

Прогрес людства постійно набирає все більшої динаміки, що змушує людину постійно не тільки адаптуватись до нових умов життя, а й брати безпосередню участь у творінні прогресивних змін. Тому постає завдання формувати у системі освіти і поза нею людину, здатну успішно функціонувати в умовах постійних змін, приймати змінність не як неприємну тимчасову особливість життя, а як сутнісну характеристику власної життєдіяльності. Йдеться, по суті, про

людину з інноваційним типом мислення, культури і поведінки.

Розглядаючи питання про якість фахової педагогічної підготовки студентів, необхідно враховувати, що найважливішою умовою ефективної підготовки фахівця-професіонала є розвиток його пізнавальної активності, творчих задатків, обдарувань, творчого і критичного мислення в рамках індивідуальних можливостей і прагнень засобом сучасних технологій проектування навчально-формуючого середовища.

Література

1. Андреев А.А. Введение в дистанционное обучение. – М., 1997.
2. Беседин Н. Виртуально-тренинговая система в системе дистанционного образования// Новый коллегіум. – 2003. – №3-4. – С.72-75
3. Гаврилова Т.А., Хорошевский В.Ф. Базы знаний интеллектуальных систем. СПб: Питер, 2001. – 384 с.
4. Глазунова О.Г. Застосування комп'ютерної графіки при організації навчальної діяльності у вищій школі// Постметодика. – 2002. – №2 – С.46-50.

МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Вигovskya O.I., Дмитренко I.C. (м. Київ, м. Полтава, Україна)

Проблемами проектної діяльності займалися безпосередньо такі вчені як: В. Давидов, Ш. Амонашвілі, вони вважали, що використання методу проектів дозволяє реалізувати особистісно-діяльнісний підхід. І. Якиманська, І. Бех, С. Подмазін, а також В. Симоненко, який метод проектів розумів як «самостійну творчу завершену роботу, виконану під керівництвом викладача». Проектування як вид педагогічної діяльності досліджувались в роботах Ю. К. Бабанського, О.Е. Коваленко. Часткові методики формування проектувальних умінь у процесі підготовки розглянуто в дисертаційних дослідженнях В. М. Баженова, З.Е. Гаджимагомедової, Т. О. Казарінової, А. О. Оголь, О. В. Чапліна та В. Ф. Шаталова. Значну увагу на розробці проектної технології зосереджували Н.Ю. Пахомова та М.Б. Романовська.

Як наголошувала Н. Ю. Пахомова, «проектна діяльність виховує і розвиває самостійність у тих, хто навчається в прояві себе, адже в процесі групової діяльності вони насамперед вчать висловлювати свою думку, слухати інших, не конфліктувати, якщо власна думка не співпадає з думкою товариша, вчать пошуку згоди, виробленню загальної думки про те, що і як потрібно робити» [1].

Метою статті є аналіз основних джерел, в яких розкривається суть поняття методу проектів. Виникнення та розвиток даного виду технології, а також розглянути його коротку характеристику.

Термін «проект» уперше вжив у 1908 році завідувач відділу виховання сільськогосподарських шкіл США Д.Снеджен, назвавши ряд завдань для виконання вдома, які діти фермерів через нерегулярне відвідування школи отримували від учителя («домашні проекти»). Ще в 20-х роках метод проектів став частково застосовуватися в практиці державних шкіл.

Що ж собою являє проектування? Проектування – це створення проекту-прототипу, прообразу передбаченого або можливого об'єкта (стану).

Метод – (шлях дослідження чи пізнання) – спосіб організації практичного й теоретичного освоєння дійсності, зумовлений закономірностями об'єкта, що розглядається [2].

Проект – це тріада: задум – реалізація – продукт. Основою будь-якого проекту є план.

План – це заздалегідь окреслена система заходів, відповідно до якої пе-